

СЕВЕРОИЗТОЧЕН ПРИДУНАВСКИ РЕГИОН

Оформянето на територията на Североизточния придунавски регион се извършва под въздействието на благоприятното му географско положение и взаимното допълване на различните му части в демографско, природно и стопанско отношение. За стабилността на междуселищните връзки в региона допринася дългогодишното съществуване в сегашните им граници на административните области Русе, Силистра, Разград и Търговище, макар и под наименованието “области”.

I. Географско положение, граници и териториален обхват.

Североизточният придунавски регион има територия с площ 10827,5км² или 9,8% от територията на България. Той обхваща части от ясно обособени природни области в Североизточна България - Лудогорието, Добруджа, крайдунавските низини, Дунавската равнина, Предбалкана и Стара планина. Това разнообразие допринася за взаимното допълване в природно и стопанско отношение на отделните му части, което е благоприятен фактор за цялостното му развитие. През територията му преминават важни за страната транспортни трасета /ж.п. линиите Русе-В.Търново-Кърджали-Подкова, Русе-Каспичан-Варна, Самуил-Силистра и шосейните пътища Плевен-Русе, В.Търново-Русе, Русе-Силистра/. В Русе се намира единственият мост на река Дунав в българо-румънския участък на реката, който свързва България със страните в Централна и Западна Европа. През последните 4 години функционира и фериботна връзка между Русе и Гюргево за товарни автомобили. Излазът на Дунав определя до голяма степен гравитацията на региона към тази естествена граница. Всичко това определя благоприятното транспортно-географско положение на територията му. Същевременно политико-географското му положение през последните 10 години претърпява значителни промени с разпадането на Варшавския договор и войните в Югославия. Във връзка с възможностите на реката за транспорт и като водоизточник, по крайбрежието ѝ са концентрирани едни от най-големите промишлени предприятия в региона /в Русе и Силистра/.

Източната граница на региона със Североизточния приморски регион е условна, тъй като тя не е ясно очертана в природно отношение и по отношение на междуселищните връзки. Тази граница обаче не е пречка за транспортните връзки между двата региона и това влияе благоприятно върху стопанските им връзки.

На юг регионът граничи с Югоизточния регион. Границата им минава през Предбалкана. Връзките с Югоизточния регион и цяла Южна България се осъществяват основно през проходите “Вратник” и “Котленски”.

На запад регионът граничи със Северния централен регион. През тази граница преминават важни за страната и региона транспортни връзки като ж.п. линиите от София за Варна и от Русе за Г.Оряховица, автомобилните пътища от София за Русе и Варна и др. В тази връзка западната граница на региона също може да бъде определена като условна, тъй като междуселищните връзки през нея са твърде интензивни.

В крайна сметка може определено да се каже, че географското положение и възможностите на границите на Североизточния придунавски регион са благоприятна предпоставка за неговото развитие.

II. Природни условия и ресурси.

Те оказват силно влияние върху стопанското и демографското развитие на Североизточния придунавски регион.

1. Релеф.

В общи линии релефът може да бъде характеризирен като равнинно-хълмист, тъй като територията на региона е разположена в Дунавската равнина и Предбалкана. Максималната височина е 501м в Самуиловските височини /Лудогорието/. От север на юг могат да бъдат проследени следните релефни форми:

А./ **Крайдунавски низини** - Побрежието, Попино-Гарванска и Айдемирска. Те предлагат благоприятни условия за земеделие и строителство. Голяма част от територията на тези низини са пресушени блата и заливни тераси. Стръмните им

брегове на места са предпоставка за развитието на ерозионни процеси. Средната надморска височина в тази част от региона е около 40-50м.

Б./ Височини /ридове/. Такива са Разградските, Самуиловските, Поповските и Антоновските. Протичащите през тях реки създават долинни разширения, които са благоприятни за земеделие и транспортно строителство.

В./ Хълмиста равнина представляват Лудогорието и Добруджа. В тях се образуват каньоновидни долини и множество суходолия.

Като цяло релефът в територията на региона може да бъде определен като благоприятен и позволяващ развитието на механизирано земеделие, транспортно и промишлено строителство. От друга страна равнинния му характер и отвореността на територията му на североизток дава възможност за нахлуването на студени въздушни маси през зимата.

2.Полезни изкопаеми. Те са ограничени в количествено и качествено отношение, което е отражение на геоложкия строеж на територията на региона. Със стопанско значение са находищата на **каолин и кварцов пясък /Ветово и Сеново/, о блицовъчен варовик /** селата Пиргово и Красен/, **огнеупорни и обикновени глини, пясък и чакъл /** извличат се от река Дунав/. Тези полезни изкопаеми са база за развитието на добивни промишлени отрасли и дейности, на стъклопроизводството, керамичната промишленост, порцеланово-фаянсовата промишленост и други обработващи промишлени отрасли.

3.Климатични условия и ресурси.

Територията на Североизточния придунавски регион попада в умерено-континенталната климатична област, което определя параметрите на климатичните компоненти. Средните годишни температури са между 11 и 12

о

С, като те са по-високи в Дунавското крайбрежие в сравнение с температурите във вътрешността на региона. Отвореността на територията на североизток и

отдалечеността от Черно море са фактори за засиления континентален характер на климата в региона, който се изразява в по-студените зими и по-горещите лета в сравнение с други региони на България.

Средните количества на валежите в региона са около 550мм/м², като в крайдунавските низини достигат над 600мм/м

2

, докато в Лудогорието спадат под 500мм/м

2

. Максимумът на валежите е в началото на лятото, но често в края на този сезон има засушавания, поради което се налага изкуствено напояване на много култури.

Преобладаващите ветрове в региона са от североизток. Поради равнинно-хълмистия характер на релефа, през зимата тези ветрове водят до отвяване на снежната покривка на посевите, а през пролетта и есента предизвикват активизирането на ветровата ерозия на черноземните почви. В Лудогорието и Добруджа през зимата чести са снежните бури и навяването на преспи, които ограничават транспортните връзки в региона. Това налага създаването на полезащитни пояси.

4.Водни ресурси.

Като цяло те са силно ограничени. Със стопанско значение са водите на реките Дунав, Янтра и Русенски Лом. Водите от Дунавската речна тераса се използват както за напояване, така и за питейни нужди. Реките в Добруджа и Лудогорието /Царацар, Сенковец, Топчийска, Тича, Врана и др./ често пресъхват през летните месеци, поради което стопанското им значение е минимално.

Повечето реки в Североизточния придунавски регион имат дъждовно-снежен режим на подхранване с максимум на оттока в началото на лятото и минимум в началото на есента. Използването на водите им е ограничено, поради силната им замърсеност.

Основен ресурс за региона са водите на река Дунав, които се използват както за напояване, така и за транспорт, риболов, за технологични нужди и др.

5. Почвени ресурси.

Релефът, климатичните условия, водите и геоложкият строеж до голяма степен предопределят разнообразието на почвите в региона. Най-голямо разпространение имат черноземите, сивите и тъмносиви горски почви. В разпространението на различните типове почви в региона се отбелязва изразена зоналност /височинна и териториална/.

В крайдунавските низини са разпространени **алувиално-блатните почви**. Върху тях вирее единствено естествена блатна растителност.

По долините на реките са разпространени **алувиално-ливадните почви**, върху които се отглеждат основно зеленчуци, технически култури и овощия.

Черноземите са най-разпространеният тип почви. В региона се срещат редица техни разновидности /излужени, оподзолени, карбонатни и др./. Черноземи има в Русенско, Добруджа и Лудогорието и върху тях се отглеждат зърнени и технически култури.

Сивите и тъмносиви горски почви са разпространени в Лудогорието, Предбалкана и Добруджа при по-голяма надморска височина. Върху тях виреят зърнени култури, лозя и овощия. Те се нуждаят от наторяване, поради по-ниското им съдържание на хумус.

6. Горските ресурси на Североизточния придунавски регион са силно ограничени, поради почвено-климатичните условия. Площта на горите е едва 18% от територията му и те имат ограничени ресурси. Преобладаващата част от горите са широколистни /дъб, габър, липа и др./. По поречията на реките има ограничени формации от върби и тополи, които са без стопанско значение. В региона се срещат и ограничени масиви иглолистни тори, които са изкуствени насаждения. В Добруджа и Лудогорието са създадени полезащитни пояси от широколистни дървесни видове. Като цяло Русенска и Силистренска области имат сравнително по-ограничени горски ресурси в сравнение с Разградска и Търговишка области.

III. Демографска ситуация.

Населението на региона наброява 741749д. или 9% от това на България. През периода 1934-1988г. неговата численост нараства от 710000 на 850000д., което се дължи основно на стопанското развитие на Русе, Силистра и останалите по-големи селища в региона. През последните 10 години то намалява с над 90000д. главно за сметка на емиграциите към Турция и Западна Европа и ограничаването на възпроизводствените му ресурси. Най-слабо е намалението на жителите на Русенска област, което се дължи основно на относително по-голямата им етно-конфесионална еднородност.

Под влиянието на демографски, стопански и редица други фактори, населението на региона е неравномерно разпределено по територията му. На територията на Русенска област живеят над 37,4% от жителите на региона, докато в Търговишка област живеят едва 19,6% от тях.

Средната географска гъстота на населението е 68,5д./км², като стойностите й са между 54д./км² в Силистренска и над 100д./км² в Русенска

област. Най-населени са общините на по-големите градове в региона /Русе, Силистра, Разград и Търговище/. Средната географска гъстота на населението им е над 100д./км²

, а в Русенска община - над 450д./км²

. Същевременно най-обезлюдени са териториите на общините Антоново, Алфатар, Кайнарджа и други, където средната географска гъстота на населението е под 20д./км²

Различните природни и стопански условия определят и значителните различия в разпределението на населението по височинни пояси. Основната част от жителите на Русенска област обитават територии с надморска височина до 100м, докато населението на Търговишка област е концентрирано във височинния пояс 300-500м.

При новите стопански условия в България, през последните 10 години делът на

градското население бързо се променя. През 1985г. то е 54,6% от цялото, докато през 1991г. делът му достига 57,6%. Това нарастване се дължи на емиграциите на етнически турци от региона, които в по-голямата си част са жители на селски райони. През последните 6-7 години делът на градското население бързо спада до 54,6%, вследствие на миграциите към селата във връзка с нарастващата безработица в градовете от региона. С максимален дял на градското население изпъква Русенска област (над 70%), което се дължи на привлекателността на град Русе и изчерпването на демографските ресурси в селата на областта. С минимален дял градско население се отличават Силистренска и Разградска област (около 50%), поради етно-културните особености на населението им, благоприятните условия за земеделие и по-слабата привлекателност на градовете.

Полово-възрастовата структура на населението в Североизточния придунавски регион до голяма степен отразява етно-културните му особености и социално-икономическите промени през последните 10 години. Мъжете са около 49% от населението, като делът им през последните няколко години намалява, поради емиграциите и значителното спадане на раждаемостта. Мъжете са над 50% от населението на общините Завет, Бяла, Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Тутракан, Антоново, което отразява по-благоприятната му възрастова структура.

Делът на лицата в подтрудова възраст (около 20%) е над средния за България, а делът на лицата в пенсионна възраст (23,2%) е под средния за страната. Това доказва, че населението в региона има по-големи трудови и възпроизводствени възможности в сравнение с други региони от страната. Между областите в региона съществуват също значителни различия. С по-благоприятна възрастова структура е населението в Търговишка и Разградска области, докато с най-застаряло население е Русенска област. С най-застаряло население в региона са общините Алфатар, Борово, Две могили, Иваново, Ценово и др.

Населението в региона се отличава и по отношение на образователната си структура. Делът на лицата с висше и полувисше образование е значително по-висок от средния за страната, като това се отнася преди всичко за областите Разград, Силистра и Търговище. Това е отражение и на етно-културните му особености. Делът на етническите турци в областите Разград, Силистра и Търговище е между 33% и 48%, а в Русенска област - 12%. В региона живеят 27,3% от турците и 11,2% от циганите в България. Това до голяма степен определя и особеностите в естественото възпроизводство и миграционната подвижност на населението през последните 10 години.

Емиграциите и бързото влошаване на възрастовата структура през последните 10 години довеждат до намаляване на брачността (едва 3,8%), която е по-висока само от Северозападния регион. Същевременно през този период бързо нараства разводимостта (1,2%), която е по-ниска единствено от тази в Северния централен регион.

Тези негативни тенденции през последните години определят и бързото спадане на раждаемостта в Североизточния придунавски регион (7,8%). Стойностите ѝ са по-ниски от тези в Югоизточния, Североизточния приморски и Западния Тракийско-Родопски региони. Регионът е единственият в страната, в който селското население има по-висока раждаемост от градското. С най-ниска раждаемост са общините Иваново, Ценово и Две могили, докато с максимална раждаемост е населението в общините Дулово, Самуил, Опака и др. Основната част от родените в региона (72,3%) са в Русенска, Разградска (8,6%), Търговишка (10,7%) и Силистренска (7,1%) общини.

Бързото застаряване на населението в региона през последните 10 години е основният фактор за нарастването на смъртността. Стойностите ѝ (14,8%) са по-високи от средните за страната и по-ниски единствено от тези в Северозападна и Северна Централна България. Смъртността на селското население в региона е под средната за страната, докато свмъртността в градовете е над средната за България. Това до голяма степен се дължи на сравнително по-слаборазвитата здравна мрежа в региона и запазването на демографските ресурси в селските райони на областите Силистра, Търговище и Разград. Като потвърждение на това е и високата детска смъртност (15,2%), която е по-ниска единствено от тази в Югоизточния регион. Същевременно нивото ѝ е почти равно в градовете и селата от региона, което потвърждава извода за недоброто състояние на здравната мрежа.

Като резултат от негативните тенденции в естественото възпроизводство на населението в Североизточния придунавски регион, естественият му прираст (-7,0%) е с по-малки отрицателни стойности единствено в сравнение със Северозападния и Северен централен регион. С максимални отрицателни стойности е естественият прираст на населението в общините Иваново, Борово, Попово, Ценово и други, където стойностите му са 2 и повече пъти по-високи от средните за региона. Това е доказателство за напреднал процес на депопулация в посочените общини, дължащ се до голяма степен и на повишената миграционна подвижност на населението през последните 10 години. През периода 1989-1991г. регионът е дал максимален брой емигранти /около 74000д./. Тази емиграция е предимно на жители от Търговишка и Разградска област. Именно емиграциите довеждат до бързото влошаване на полово-възрастовата структура на населението в региона и влошават демографската ситуация в него. През последните 5-6 години емиграциите значително намаляват, но все

още е значителен броят на емигрантите. През този период бързо нарастват изселванията към други региони, причина за което е спадът в икономиката и нарастващата безработица. Днес в региона живеят 13,5% от безработните в страната, като по този показател той отстъпва единствено на Западния Тракийско-Родопски регион.

Негативните тенденции в демографското и стопанското развитие на региона определят и бързото намаляване на заетите лица в него. Днес на неговата територия живеят около 8,3% от всички заети в страната. Поради специфичните условия за стопанска дейност и етно-културните особености на населението, регионът се отличава с по-висока от средната за страната заетост в селското стопанство, транспорта и по-ниска заетост в промишлеността и други стопански отрасли.

IV. Селища и селищна мрежа.

Селищната мрежа в Североизточния придунавски регион е изградена от 502 селища /22 от които са градове/. Те са неравномерно разпределени. В Русенска област селищата са едва 83, докато в Търговишка - 188. Тези различия се дължат на различията в природните условия /Търговишка област обхваща части от Предбалкана, където селищната мрежа е изградена от много на брой, но малки по население селища, поради недостига на обработваема земя в миналото/. До 1996г. 21 селища имат статут на махали /главно в Търговишка област/. Гъстотата на селищната мрежа е 4,6селища/100км²

. Тя е по-ниска от средната за страната, поради благоприятните условия за земеделие в региона.

Средната населеност на 1 селище е 1478д. /3338д. в Русенска, 1302д. в Силистренска, 1467д. в Разградска и едва 773д. в Търговишка област/. Този показател отразява условията за труд и обитаване в отделните области от региона.

Средната населеност на градовете в региона е 18395д., при 23320д. за страната. Преобладават много малките градове /с население под 10000ж./. Такива са 1/3 от всичките в региона. Най-малки са Антоново /1968ж./, Алфатар /2227ж./, Главиница /2200ж./, Сеново /1914ж./ и др.

До 25000ж. имат 4 града – Бяла /10600ж./, Исперих /10600ж./, Попово /19135ж./ и Тутракан /10800ж./.

До 50000ж. имат само 3 града – Силистра /44790ж./, Разград /41150ж./ и Търговище /39900ж./. Единствено град Русе /166470ж./ има над 100000ж.

Поради безработицата в Североизточния придунавски регион, повечето градове бързо намаляват населението си през последните години и се характеризират с изчерпани демографски ресурси. Доказателство за това е фактът, че положителен естествен прираст има населението единствено в Антоново, Омуртаг и Главиница, а отрицателно миграционно салдо имат, дори и областните центрове.

Средната населеност на селата в региона е само 702д. По-големи села /над 3000ж./ са Глоджево, Смирненски, Щръклево, Мартен, Николово, Айдемир /над 9000ж./, Калипетрово, Сливо поле. Селата Айдемир и Калипетрово /Силистренско/ са най-големите по население селски селища в България. Основната част от селата в региона обаче са с население под 500д., което отразява сравнително неблагоприятните условия за живот и труд в тях.

В административно отношение селищата са групирани в 4 области и 27 общини /7 в Разградска, 8 в Русенска, 7 в Силистренска и само 5 в Търговишка област/.

Особеностите в селищната мрежа на региона отразяват различните природни, стопански и демографски условия в отделните му части както в миналото, така и днес.

V. Стопанство.

Стопанският облик на Североизточния придунавски регион се променя значително през последните 50 години, когато са построени огромната част от промишлените предприятия на територията му. Днес в него са регистрирани 34395 активни стопански субекта или 7,7% от всички в България. Около 50% от тях са в сферата на търговията и общественото хранене. Значителен е броят им и в транспорта, образованието и другите

обслужващи отрасли и дейности.

Развитието на Първичния икономически сектор в региона е благоприятствано от наличие на нерудни полезни изкопаеми /каолин, кварцов пясък, облицовъчен варовик, глина, инертни материали/ и благоприятните почвено-климатични условия. В тази връзка селското стопанство е водещ отрасъл на Първичния /добивен/ сектор.

Добивът на нерудни полезни изкопаеми и специализацията в селското стопанство определят и развитието на съответни преработващи отрасли и дейности от Вторичния икономически сектор - ХВП, стъklarска, порцеланово-фаянсова промишленост, строителство и др.

От Третичния сектор водещ е транспортът и предимно автотранспортът. Регионът не разполага със значителни природни и антропогенни ресурси за развитието на туризъм.

1. Водещ стопански отрасъл е **промишлеността** /добивна и обработваща/. Тя дава 6,4% от промишлената продукция в страната или над 3 пъти по-малко в сравнение с Югоизточния регион. Частният сектор произвежда около 25% от ОПП в региона.

Водещи промишлени отрасли са ХВП, ХП, машиностроене, стъklarска и електротехническа и електронна. Както и в останалите региони от страната, териториалната организация на промишлеността е нерационална, тъй като основната част от предприятията са концентрирани в Русе и останалите областни центрове.

А/. Водещ промишлен отрасъл е **хранително-вкусовата промишленост**, която дава над 21% от ОПП в региона и около 9,5% от продукцията на отрасъла в България. Развитието ѝ се дължи основно на богатата селскостопанска суровинна база. Това определя незначителния спад на дела ѝ през последните 10 години, въпреки значителния спад на селскостопанското производство. Регионът е водещ в производството на млечни продукти и е сред водещите в производството на месо и месни произведения. В него се произвеждат 11,5% от месото, 24,2% от сиренето и кашкавала, 11,2% от растителните хранителни масла, 10,7% от гроздовите вина, 3,2% от зеленчуковите и 4,5% от плодовите консерви, 10,5% от млечните масла в страната и 7,6% от брашното.

Водещ подотрасъл е месната промишленост, чието развитие се дължи на развитото животновъдство в Североизточния придунавски регион доскоро. Най-големите предприятия за месо и месни продукти се намират в потребителските центрове - Русе, Търговище, Силистра /"Меком"/, Разград. В Разград и с.Червена вода в близкото минало са построени значителни по мощност птицекомбинати, които днес функционират с незначителна част от капацитета си.

През последните 10 години намалява производството на консерви в региона, поради спада в селското стопанство. Делът на региона в производството на плодови консерви спада 2 пъти, а в производството на зеленчукови консерви - около 4 пъти. Значителен спад бележи и производството на гъбени консерви в с.Красен. Основните консервни предприятия /Русе, Търговище, Силистра, Разград, Бяла, Исперих, Кубрат и др./ работят с незначителна част от мощностите си. Нарастване на продукцията бележи само предприятието за плодов сок в с.Сливо поле. През последните 4-5 години в региона се появяват и много частни консервни предприятия, също разчитащи на богатата суровинна база.

В Североизточния придунавски регион се намира едно от най-старите предприятия за захар в България - Русе. В него се произвеждат около 10% от захарта в страната и 100% от лимонената киселина. Доскоро това предприятие е и единственият производител на хлебна мая България. То е построено под въздействието на благоприятното географско положение на Русе и възможностите за отглеждане на захарно цвекло в региона. В него обаче не се произвеждат захарни изделия.

Регионът е на 1-во място в страната по производство на млечни продукти /сирене, кашкавал, масла/. През последните няколко години се отбелязва тенденция към нарастване на относителния му дял в тези производства. През 70-те години са построени значителни мощности в Русе, Търговище, Силистра, Разград, Кубрат, Попово, Бяла и други по-големи селища.

Богатата суровинна база в региона определя развитието и на мелничарската промишленост. Предприятия има в Русе, Силистра и редица други селища от региона. В Разград се произвежда царевично масло, нишесте, брашно и фуражи. Предприятието е едно от първите приватизирани предприятия в страната. То е купено от белгийска фирма.

В град Исперих се произвежда калибрирана царевица.

Регионът е на 4-то място в България по производство на гроздови вина. Основните винарски и спиртоварни центрове са Търговище, Русе, Кубрат, Силистра, Бяла. Най-известни в чужбина са марките вина на винзавода в Търговище. Същото предприятие предлага на пазара и водка. В Силистра се произвежда кайсиева ракия по оригинална технология, а в Русе - бисерна ракия, както и винен оцет.

Тютюневата промишленост в Североизточния придунавски регион е представена само от цехове в Дулово и Исперих за първична обработка на тютюн. Тютюневи изделия не се произвеждат.

Хранителни растителни масла се произвеждат в Русе, Попово и Силистра. Регионът е на 5-то място в страната по производството на олио.

Производството на хляб и закуски е застъпено основно в най-големите градове от региона - Русе, Силистра, Търговище и Разград. В тях сега функционират множество частни фурни.

В Русе и Търговище се намират едни от най-големите предприятия в България за производство на безалкохолни напитки /основно от марката "Кока Кола"/.

Б/.Химическата промишленост произвежда 17,4% от ОПП в региона и 3,8% от продукцията на отрасъла в страната. Основен център на отрасъла е град Русе – в него има предприятия за бои, лакове, изкуствени кожи, пластмаси, битум, моторни масла. Там се намира и най-старото химическо предприятие в България - "Приста", произвеждащо бензин и масла още преди Втората световна война. Водещо химическо предприятие за региона днес е "Антибиотик" /Разград/ - продуктовата му листа включва пеницилин, биомицин, стрептомицин и редица други лекарства. Значителен дял от продукцията в отрасъла дава "Латекс" /град Бяла/ - латекс, каучукови изделия и др. В Силистра се произвеждат технически каучукови изделия.

В/. Машиностроенето и металообработването произвеждат 10,8% от ОПП в региона и 7,9% от продукцията на отрасъла в страната. През последните 10 години делът на отрасъла в ОПП спада 2 пъти, което се дължи на ограниченото търсене на продукцията му. До края на 80-те години в региона са построени множество предприятия, произвеждащи разнообразна продукция, предназначена основно за пазарите на СИВ. Днес тези предприятия са в тежко финансово състояние, поради липсата на пазари за продукцията им и високата себестойност на последната.

Основното предприятие от отрасъла е ЗТМ край Русе, произвеждащо оборудване и машини за металургията, рудодобива, металообработването и машиностроенето.

Североизточният придунавски регион е специализиран в производството на **селскостопански машини**

във връзка с благоприятните условия за развитието на селското стопанство. Такива машини се произвеждат основно в Русе, но предприятия от подотрасъла има и в Дулово, Кубрат, Завет, Тутракан, Две могили, Старо село. В Търговище се намира ремонтно предприятие за селскостопански машини. В региона се произвеждат над 13% от тракторите в България и значителна част от прикачната земеделска техника.

Транспортното машиностроене е представено от предприятията в Русе и Тутракан, произвеждащи речни кораби, лодки и яхти. В Търговище и Попово се произвеждат елементи от оборудването на морски кораби. През последните 10 години тези производства са ограничени до минимум. Към подотрасъла се отнасят и ремонтните ж.п. предприятия в Русе и Самуил, както и ремонтното предприятие за камиони и автобуси в Омуртаг.

В Североизточния придунавски регион е застъпено и производството на металорежещи машини /Русе, Разград, Силистра, Попово/, мелничарски машини /Борово/, нестандартно оборудване /Разград/, инструменти /Дянково/, строителна техника /Главиница, Исперих/, машини за ХВП /Търговище/ и др.

Повечето от посочените производства са силно ограничени през последните 10 години, поради ограничените пазари за продукцията им.

Металообработването е представено от производствата на чугунени отливки /Разград/ и на алуминиеви отливки /Силистра/, болтове и гайки /"Юпер", Русе/, стоманена арматура /Лозница/, печки и газови уредби /Тутракан/, детски колички /Русе/. Металообработващите предприятия в Разград и Силистра дават над 3% от ОПП в региона и около 1,5% от продукцията на черната и цветна металургия в страната.

Г/. Електротехническата и електронна промишленост произвеждат 5,8% от ОПП в Североизточния придунавски регион и около 10% от продукцията на отрасъла в България. През последните 10 години делът им в ОПП спада около 3 пъти, докато този в продукцията на отрасъла в страната се запазва на същото равнище. Това е доказателство за структурни промени в промишлеността на региона, извършващи се при нови икономически условия.

Застъпени са производствата на: измервателни уреди /Русе/, електроинсталации /Русе и Кубрат/, акумулатори и хладилни инсталации /Търговище/, печатни платки /Русе и Бяла/, калкулатори и касови апарати /Силистра/, електронни и механизирани детски играчки /Силистра и Разград/, редуктори /Бяла/.

Д/. Стъкларската и порцеланово-фаянсва промишленост произвежда 5,5% от ОПП в региона и над 22% от продукцията на отрасъла в страната. През последните 10 години делът на отрасъла в ОПП на региона нараства над 2 пъти, което се дължи на осигурената суровинна база и потреблението на продукцията. Отрасълът е представен от 2 основни предприятия: Разград /стъкло и порцелан/ и Исперих /фаянс и керамични плочи/.

Е/. Текстилната и трикотажна промишленост произвеждат около 4,5% от ОПП в региона и 8% от продукцията на отрасъла в България. В Североизточния придунавски регион се произвеждат около 13% от копринените, 3,5% от памучните и едва 0,01% от вълнените платове в страната. Основен център на текстилната и трикотажна промишленост е град Русе, където има предприятия за копринени платове /"Дунавска коприна"/, чорапи и чорапогащи /"Фазан"/, памучни платове и нетъкан текстил /жакард/. В Тутракан се произвеждат доскоро конопени тъкани, но липсата на суровина и потребление определят ликвидацията на това производство.

Памучен текстил и трикотаж се произвежда и в Разград, Търговище, Антоново, Омуртаг и Силистра. В град Дулово се тъкат килими /основно персийски тип/.

Ж/. Дърводобивната и дървообработваща промишленост произвеждат 4,5% от ОПП в региона и над 12% от продукцията на отрасъла в страната. Североизточният придунавски регион произвежда 11,9% от облия и цепен дървен материал в България и под 1% от дъските.

През последните 10 години относителният дял на отрасъла в ОПП нараства, въпреки че се работи основно с вносни суровини. Най-големите предприятия са в Силистра /“Леспром”/, в Русе /дограма, мебели/, Кубрат, Търговище и Исперих.

З/. Промислеността за строителни материали произвежда над 4% от ОПП в региона и около 10% от продукцията на отрасъла в България. Тя е представена от добив на инертни материали /основно от река Дунав/, производството на облицовъчни строителни материали /Русе/, бетонни тръби /Русе/, строителни конструкции /Силистра, Търговище, Русе, Разград/, тухли и цигли /Русе, Бяла, Разград, Търговище, Кубрат/, огнеупорна керамика /Русе/ и др. Регионът произвежда 4,7% от тухлите в страната /последно място/.

И/. Кожарската, кожухарска и обувна промишленост произвеждат около 1,5% от ОПП в региона и над 8% от продукцията им в България. В Североизточния придунавски регион се произвеждат едва 1,9% от обувките в страната /предпоследно място/. Основните центрове са Русе /обувки и лицеви кожи/ и Търговище /груби кожи/.

Й/. Шивашката промишленост произвежда около 1,5% от ОПП в региона и около 13% от продукцията на отрасъла в страната. По-големите шивашки предприятия се намират в Русе /основно дамска конфекция/, Бяла /костюми от полиестерна коприна/, Силистра, Попово, Търговище и Разград. Основната част от тези предприятия са приватизирани.

К/. В региона е застъпена и **полиграфическата промишленост** /в областните центрове/, но делът ѝ в ОПП е незначителен - едва 0,1%.

Л/. **Енергетиката** е слабо представена в региона, тъй като липсват местни енергийни ресурси. По производство на електроенергия Североизточният придунавски регион е на последно място в България. В него се произвеждат едва 0,8% от електроенергията в страната и се налага внос от Източния Тракийско-Родопски. Енергетиката е представена от 2 ТЕЦ в Русе и ДЕЦ в Силистра и Разград.

2. Селско стопанство.

Отрасълът е водещ в Първичния икономически сектор на региона. Неговото развитие е благоприятствано от почвено-климатичните, стопански и демографски условия и ресурси.

Североизточният придунавски регион разполага с около 6,3млн.дка обработваема земя (95% са ниви) или 13,5% от обработваемата земя в България. Обработваемите площи са около 59% от територията му, т.е. делът им е значително над средния за страната. Равнинно-хълмистият релеф на територията му позволява широкото използване на селскостопанска техника, поради което в него се намират около 14% от тракторите и над 14% от комбайните в страната. Същевременно около 80% от обработваемата земя в региона са посевни площи. Всичко това определя и водещото място на **растениевъдството**.

Водещ подотрасъл на растениевъдството е отглеждането на **зърнени култури**. Те заемат над 62% от посевните площи в региона. Сред тях водещи са **пшеницата и царевичата**.

В Североизточния придунавски регион се добива 16,6% от пшеницата /2-ро място в страната/ и 24% от царевичното зърно /2-ро място след Североизточния приморски регион/. Наред с тези култури се отглеждат още ръж, ечемик, фасул, овес, фуражен грах, соя. Съществува изразена специализация на отделните области в отглеждането на отделни зърнени култури. Основната част от пшеницата и царевичата се добиват в Силистренска и Търговишка област. Отглеждането на соя и ечемик е застъпено в Русенска област, а на фасул и фуражен грах - главно в Разградска област.

Техническите култури заемат 18% от посевните площи в региона. Отглеждат се основно слънчоглед, тютюн и захарно цвекло. Регионът дава около 19% от слънчогледа /2-ро място в страната/, над 14% от ориенталския тютюн /3-то място/ и над 17% от захарното цвекло в България /3-то място в страната/. Основната част от добивите на

слънчоглед са в Разградска и Търговишка област, а на захарно цвекло - в Русенска област. Тютюн се отглежда основно в Търговишко и Разградско, а коноп - в района на Тутракан върху ограничени площи.

Зеленчуковите култури, картофите, дините и пъпешите заемат около 4,5% от посевните площи в региона. От **зеленчуковите култури**

се отглеждат: домати, краставици, зелен и червен пипер, зрял кромид лук, зеле, зелен фасул и др.

В Североизточния придунавски регион се добиват около 12% от зеленчуците в страната /над 9% от домати, около 17% от краставиците, 10% от зеления пипер, около 25% от червения пипер, 17% от зелето и 12% от зеления фасул/. По производството на зеленчуци обаче той отстъпва на Западния Тракийско-Родопски регион и на регионите, граничещи с Черно море.

Регионът е и сред основните производители на **дини и пъпеш** в България. В него се добиват над 15% от тези култури /4-то място в страната/. Отглеждането на **картофи**

е застъпено основно в Търговишка област, като се добиват едва 3% от картофите в страната.

Многогодишните плодови и ягодови насаждения заемат 4,5% от обработваемите земи в Североизточния придунавски регион. По производството на плодове /около 10% от добитите в страната/ регионът е на 5-то място в България. В него се добиват 4,6% от ябълките, над 10% от гроздето, 10% от сливите, почти 30% от ягодите в страната. Той е основен производител на кайсии в страната /основно Силистренско/ и на орехи /повсеместно/. Съществува изразена специализация на отделните области в отглеждането на плодове. Основни лозарски райони са Русенско и Търговишко, докато като овощарски райони изпъкват Силистренско и Разградско. Отглеждането на ягоди е застъпено в Търговишко, Разградско и Силистренско.

Фуражните култури заемат над 14% от посевните площи в региона. Отглеждат се основно силажна царевица и люцерна. По производство на силажна царевица Североизточният придунавски регион е 1-ви в страната (около 25% от общия добив), а по производство на люцерна (над 18%) той е 2-ри сред Северния централен регион. Наред с тези култури се отглеждат още репко и кръмно цвекло. Основни производители на фуражи са Русенска и Разградска област.

Животновъдството в региона осигурява населението и обработващите промишлени отрасли с ценни храни и суровини. Неговото развитие се основава на богатата фуражна база.

Водещ подотрасъл е **говедовъдството**. В региона се намират над 13% от говедата в страната /4-то място/ и само 4% от биволите. Основната част от едрия добитък се отглежда в Търговишко и Силистренско. Подотрасълът осигурява около 86% от млякото и около 20% от месото в региона.

Овцевъдството също е добре застъпено, въпреки че липсват планински пасища. Тук се намират над 13% от овцете в страната /4-то място/. По-голямата част от тях се отглеждат пасищно в Търговишка област. Подотрасълът осигурява 10% от овчето мляко и над 14% от вълната в България.

Въпреки професионалните особености на населението в Североизточния придунавски регион, сравнително добре развито е и **свиневъдството**. Тук се намират над 10% от свинете в страната /основно в Русенска област/.

В региона се намират и значителна част от птиците в страната (около 14%). Развитието на подотрасъла е благоприятствано от богатата фуражна база.

В Североизточния придунавски регион се отглеждат още **кози** (11% от страната), **коне** (над 17% от страната), **магарета** (над 13%), **мулета и катъри** (10%), **зайци** (над 13%) и **пчели** (около 17% от пчелните семейства в страната).

В региона има благоприятни условия и за развитието на **риболова** (основно по река Дунав).

3.Транспорт.

Този отрасъл е водещ сред отраслите от Третичния икономически сектор, поради географското положение на региона и благоприятните условия за строителство на транспортната му инфраструктура. Развити са почти всички видове транспорт, характерни за България.

Водещ транспортен отрасъл е **железопътният транспорт**. Дължината на ж.п. мрежата в региона е около 350км. Линията Горна Оряховица-Русе е с национално значение, тъй като чрез нея България се свързва с Румъния, Украйна, Русия и Молдова. С национално значение са и линиите Попово-Търговище /отсечка от линията София - Горна Оряховица - Варна/ и Русе-Каспичан. С регионално значение е отсечката Самуил-Силистра.

Автомобилният транспорт е с нарастващо значение за Североизточния придунавски регион, тъй като той е значително по-бърз и удобен в сравнение с ж.п. транспорта. Дължината на шосейната мрежа в региона е 3960км, или 10,6% от пътната мрежа в България. Нейната гъстота е 366км/1000км², при 336км/км² за страната. Над 94% от пътищата са с твърда настилка, но все още първокласните пътища имат по-нисък дял от средния за страната - само 7,6% от пътищата в региона. С най-голямо значение за региона са пътищата Русе - В.Търново, Русе - Плевен, Русе – Кубрат - Силистра, Русе – Разград - Шумен, Антоново - Омуртаг - Търговище - Шумен.

В Североизточния придунавски регион е развит и **речният воден транспорт**. В град Русе се намира управлението на българския речен флот. С най-голямо значение са пристанищата в Русе, Силистра и Тутракан.

До края на 80-те години регионът се отличава и с развит **въздушен транспорт**. През този период се поддържат редовни въздушни линии от София до Русе, Силистра и Търговище. Днес тези летища се използват епизодично.

През територията на региона преминава трасето на газопроводния пръстен на страната. Градският транспорт е представен от автобусни и тролейбусни /Русе/ превози в по-големите селища.

4.Съобщения. Съобщителните връзки в Североизточния придунавски регион са сравнително добре изградени. На територията му функционират 344 ПТТС и 107 агентства, които обслужват всичките селища. В него са регистрирани 8,5% от телефонните постове в България. Основен комуникационен център е град Русе. В него функционира и регионално студио на НТ.

5.Туризм. В региона е развит основно познавателния туризъм, както и т.н. "транзитен" туризъм. Природните ресурси за развитието на туризма са значителни, но не се използват пълноценно. В територията на региона има 3 резервата, 158 природни забележителности, 4 защитени местности. С най-голяма атрактивност се отличават резервата "Сребърна" и каньоновидната долина на река Русенски Лом.

Североизточният придунавски регион разполага и със значителни антропогенни туристически ресурси, сред които изпъкват Червенската крепост, мостът на река Янтра при Бяла, скалните манастири край Иваново и редица други обекти. На територията му се намират 76 исторически обекта или около 8% от всички в България.

Краткотрайният отдих на населението от региона е ориентиран основно към Дунавското крайбрежие. Като цяло обаче МТБ на туризма в региона е твърде ограничена. На територията му няма почивни домове, а средствата за подслон са едва 32 или само 4% от всичките в страната.

6. Материалната база на **здравеопазването** е представена от 19 болнични заведения /5 са диспансери/, 60 детски ясли, 98 аптеки. Задоволеността на населението от Североизточния придунавски регион с лекари и зъболекари е значително под средните показатели за страната. Това влияе силно върху нивото на смъртността /обща и детска/ в региона.

7. Инфраструктурата на **образованието** е представена от 456 учебни заведения, от които 4 са колежи и 1 ВУЗ /Технически университет в Русе с филиал в Силистра/. В Търговище има филиал на Югозападния университет /Благоевград/. Броят на учащите се бързо намалява през последните 10 години, като днес той е около 100000д., от които 8000 са студенти.

8. Североизточният придунавски регион има сравнително недобре развита **търговска мрежа**, което се дължи до голяма степен на слабото развитие на туризма. По брой на търговските обекти и по обем на продажбите в тях регионът е на предпоследно място в България /пред Северозападния регион/.

9. **Културната инфраструктура** е представена от 8 театъра, 12 кина, 14 музеи, 489 читалища и 895 библиотеки. По тези показатели регионът е сред първите в страната, което е доказателство за наличието на традиции. Като културен център изпъква град Русе, който има вековни традиции в тази област.

VI. Място на региона в НС.

Под влиянието на географското си положение, природните и демографските си ресурси Североизточният придунавски регион заема водещо положение сред останалите региони в производството на селскостопански машини, касови апарати и калкулатори, бои и лакове, електронни играчки, стъкло и порцелан, мая и лимонена киселина, сирене и кашкавал, кайсии и зарзали, соя, захарно цвекло и редица други стоки. Всичко това определява важното място на неговото стопанство в НС.

VII. Връзки на региона.

Видът и интензивността на тези връзки се определят от стопанската специализация на региона и демографските му ресурси.

Вътрешнорегионалните връзки са определени от различната специализация на

отделните административни области, както и от производствените връзки между селското стопанство, ХВП и леката промишленост, между машиностроенето и селското стопанство и др.

Връзките на региона са най-тесни с Югозападния, Североизточен приморски, Северен централен и Източния Тракийско-Родопски региони. За тях и за чужбина се изнасят селскостопански машини, стъкло, порцелан, вина, ракии, машинни масла, олио, латекс, бои, антибиотици, акумулатори, печатни платки, корабно оборудване, детски играчки, касови апарати, калкулатори и др.

От другите региони в страната и от чужбина се внасят метали, нефт, газ, електроенергия, дървесина, горива и др.

VIII. Териториално-административно деление и основни селища в региона.

В административно отношение Североизточният придунавски регион се разделя на 4 области /Русенска, Силистренска, Разградска и Търговишка/ и 27 общини /8 в Русенска, 7 в Разградска, 7 в Силистренска и 5 в Търговишка област/.

Основната част от стопанските и демографските ресурси на региона са концентрирани в **Русенска област**. Тя има територия от 2783,8 км² и население 277066д. (37,3% от населението на региона). Стопанството ѝ е специализирано в производството на селскостопански машини, речни кораби, копринен текстил, бои, латекс, мебели, оборудване за добивни и преработващи промишлени отрасли. Областта има сравнително най-развита търговска мрежа и инфраструктура на транспорта, здравеопазването и образованието в сравнение с останалите административни области в региона. На територията ѝ се намира и основната част от МТБ на туризма в региона.

Най-голямата **община** в областта е **Русенската** /183900ж./. Естествен център на областта и региона е град **Русе** /166470 ж./. Той е най-големият български дунавски град и същевременно най-красивият. Развива се на мястото на старата римска крепост "Сексагинта приста" при вливането на река Русенски Лом в Дунав. От 1431г. датира сегашното му име. По време на турското владичество градът /наричан Русчук/ е основният търговски център на българските

земи, чрез които се осъществяват стопанските и културните връзки с Централна и Западна Европа. За издигането му допринасят избирането му за административен център на "Туна вилает" през 1864г., пускането в експлоатация на ж.п. линията Русе-Каспичан-Варна през 1866г. и прокарването на трасетата на много пътища към Търново, Варна и другите по-големи селища в страната. Преди Освобождението градът е втори по големина в българските земи след Пловдив. След 1878г. Русе бързо се развива като индустриален и културен център под въздействието на благоприятното си географско положение. В началото на 30-те години той става център на параходството "Българско речно плаване", а през 1931г. името му е сменено от "Русчук" на Русе. Още преди Втората световна война Русе се превръща в един от основните индустриални центрове на България. В него са построени предприятия за бензини и масла, пластмаси, селскостопански машини, ремонт на вагони и локомотиви, текстилни изделия, захар, брашно, консерви, кожени изделия и др. След Втората световна война много от производствата са уедрени и разширени. Построени са и нови предприятия за речни кораби, мебели, инвестиционно машиностроене, металорежещи машини, металообработка, производство на храни, безалкохолни и спиртни напитки, чорапи и др. За развитието на селището през този период допринася и пускането в експлоатация на моста над Дунав, както и функционирането на фериботната линия за товарни автомобили през последните няколко години. След 1989г. в града е изградена свободна безмитна зона, което е във връзка с благоприятното му географско положение и наличието на сравнително добре изградена инфраструктура. Успоредно с индустриалното си развитие, през последните десетилетия Русе доразвива и културните си традиции. В него има опера, театри, читалища, симфоничен оркестър, музеи/свързани главно с национално-освободителните ни борби/ и редица други културни институции. Русе е и университетски град. В него се намира Технически университет с множество хуманитарни специалности /европеистика, икономика, право и т.н./. В града функционират и научни институти по селскостопанско машиностроене, земеделие и др. Русе разполага и с редица болнични заведения, които имат дори надрегионално значение. Такава е Военната болница и др. През последните 10 години населението на Русе намалява с бързи темпове, което се дължи на емиграциите и миграциите към други региони на страната, поради влошената екологична обстановка в града и неговата околност.

На второ място по население в областта е **община Ветово** /19700ж./. Неин център е град **Ветово** /5140 ж./. Той е със земеделски облик и един от малкото градове в региона и областта с положително миграционно салдо. В община Ветово се включва и град **Сеново** /1914ж. /, който има изцяло земеделски облик.

Община Бяла има 17900ж. Стопанството ѝ е специализирано в производството на бои, латекс, каучукови изделия, редуктори, шивашки изделия, вина и храни в прясно и преработено състояние. Град **Бяла** /10620ж./ е втори по големина в Русенска област. Селището е разположено на 2-та бряга на река Янтра. През 19век на реката е построен мост от Кольо Фичето, който днес е главната забележителност на града. По времето на Руско-Турската освободителна война в селището се установява щабът на ген.Гурко. Днес къщата е превърната в музей.

Град **Две могили** /4920ж./ също е **общински център** и център на богата селскостопанска околност /лозя, царевица и др./. В близост до града се намира Червенската крепост - една от най-големите крепости в Средновековна България.

Град **Борово** /2690ж./ е **общински център** и има селскостопанска специализация на стопанството си.

Разградска област има територия 2646,1км² и население 165780д. (22,3% от населението на Североизточния придунавски регион). През последните 10 години населението намалява значително, поради емиграциите към Турция и Западна Европа. Стопанството на областта е с изявена специализация в селското стопанство, ХП, ХВП, машиностроене. На територията ѝ са формирани 7 общини. С максимални стопански и демографски ресурси изпъква **Разградска та община**.

В нея живеят 37,7% от жителите на областта и 8,4% от населението на региона. Стопанството ѝ е специализирано в ХП, ХВП, стъкларска, порцеланово-фаянсва и дървообработваща промишленост.

Център на областта и общината е град **Разград** /41150ж./. Той е наследник на римската крепост "Абритус". Издига се като гарнизонно, занаятчийско и търговско селище през периода на турското владичество, когато са развити ковачеството, кожухарството, абаджийство. За издигането му допринася и пускането в експлоатация на ж.п.линията Русе-Каспичан-Варна през 1866г. След 1878г. Разград остава задълго изолиран от индустриалния подем в България. В началото на ХХв. са построени няколко тухларни и маслodobивни работилници. След Втората световна война в града се развиват ХП, стъкларската и порцеланово-фаянсовата промишленост, ХВП, производството на авточасти и др. Основните предприятия, които дават днес облика на стопанството в града са "Антибиотик", винзаводът, стъкларският завод и др. От 1959г. Разград е административен център на едноименния окръг, което допринася за стопанското, културното и демографското му развитие. Днес в него има театър, симфоничен

оркестър, множество начални и средни училища. Разград е и транспортен център. През него преминават ж.п. линията Русе-Варна и важни шосейни пътища /Русе - Шумен, Разград - Силистра, Разград - Кубрат, Разград -Търговище/. През последните 10 години населението на града намалява с над 12000д., основно за сметка на емиграциите.

Община Исперих /28050ж./ е втората по големина в Разградската област. Стопанският ѝ облик се определя от порцеланово-фаянсовата и ХВП. Център на общината е **град Исперих** /10600ж./.

Селището е ж.п. гара на линията Самуил -Силистра. Стопанският му облик се дава от ХВП. В селището има и предприятия за ремонт на сторителни машини, порцелан, фаянс, текстил и др.

Община Кубрат има 26100ж. Стопанството ѝ е специализирано в земеделие, ХВП, машиностроене. Център на общината е град **Кубрат** /9400ж./, който получава статута си през 1949г. Сега в селището има предприятия за дървообработващи машини, селскостопански машини, електроизолационни материали и др. В Кубрат има няколко общообразователни и специални училища.

Община Лозница /16600ж./ е четвърта по големина в Разградска област.Неин център е **град Лозница** /2840ж./, който е със земеделски облик.

Община Завет /13100ж./ също е със земеделска специализация. Нейният център е град **Завет** /3800ж./.

Община Цар Калоян има 9400ж. Град **Цар Калоян** /4600ж./ е със земеделски облик.

Община Самуил /9600ж./ е единствената община в областта с център селско селище.

Силистренска област има територия 2844,4км² и население 153650д. /20,8% от населението на региона/. Стопанството ѝ е с промишлено-аграрен облик. В областта се намират 7 общини /Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Силистра, Ситово,

Тутракан/.

С най-големи стопански и демографски ресурси е **община Силистра** /67750ж./.

Стопанският ѝ облик се дава от електронната промишленост, ХВП, текстилната, дървообработващата промишленост. Център на общината и областта е град

Силистра

/44800ж./.

Той е наследник на римската крайдунавска крепост "Дуросторум". Преди 1878г. е занаятчийски и административен център. След Освобождението се развива основно като административен и земеделски център, като остава встрани от основните пътни артерии в страната. За западането на Силистра "допринася" и включването му в пределите на Румъния през периода 1913-1940г. След Втората световна война Силистра се развива като индустриален център, след като в него са построени редица индустриални предприятия от електронната, текстилната, мебелната, дървообработващата и ХВП. Днес по-големите индустриални предприятия са "Леспром" /дървообработване/, "Камъшит" /мебели, осветителни тела, сувенири и др./, предприятията за касови апарати и калкулатори, за технически каучукови изделия, винзаводът и др. За нуждите на "Леспром" е построено ново пристанище. В града има театър, читалища, различни учебни и болнични заведения. В Силистра има филиал на Техническия университет в Русе и ПВУ за подготовката на начални учители. Силистра е изходен пункт за посещения на резервата "Сребърна", който е основният туристически ресурс в областта. Въпреки индустриалното си и културно развитие, през последните 25 години населението на града намалява с около 15000д., главно за сметка на изселванията към други региони и страни.

Втора по големина **община** в областта е **Дуловската** /32900ж./. Неин център е град

Дулово

/7300ж./.

Той е важен транспортен възел. През него преминава ж.п. линията от Самуил за Силистра и шосейни пътища за Разград, Шумен, Силистра и Русе. В града функционират предприятия за фураж, чугунени отливки, земеделски инвентар.

Третата по големина **община** в областта е **Тутраканската** /20400ж./.

Стопанството ѝ има индустриално-аграрен облик. Център на общината е град

Тутракан

/10800ж./.

Той също е наследник на римска крайдунавска крепост. До 1878г. се развива като занаятчийски, риболовен и пристанищен център. Стопанският му облик се запазва и през годините до Втората световна война. През последните 40 години градът се развива значително в индустриално отношение с построяването на предприятия за лодки, печки и газови уредби, текстил и трикотаж, електронагреватели, консерви.

Поради поддържането на относително висока безработица през последните 10 години, населението му бързо намалява с около 25%.

Община Главиница има население от 14800д. Нейният център град **Главиница** /2200ж. / има земеделски облик.

Общините Ситово /7300ж./ и **Кайнарджа** /6140ж./ имат за центрове села.

Община Алфатар/4390ж./ е най-малката в областта. Нейният център град **Алфатар** /2227ж./ има земеделски облик на стопанството си.

Търговишка област има територия 2553,2км² и население 145284д. или 19,6% от населението на Североизточния придунавски регион. Стопанският ѝ облик се дава от ХВП, машиностроенето, дървообработването, текстилната и трикотажна промишленост. На територията ѝ са формирани 5 общини /Антоново, Омуртаг, Опака, Попово и Търговище/.

С максимални стопански и демографски ресурси е **община Търговище**. В нея живеят 62000д. или 42,5% от населението на областта. Неин център и център на административната област е град

Търговище

/39900ж./.

Селището е разположено на река Врана и е с кръстопътно географско положение. От него излизат пътища за Котел, Шумен, Разград, Попово. Търговище е ж.п. гара на линията София-Варна и през него преминава първокласният път от столицата за Шумен и Варна. Появата му датира от периода на Първата българска държава, но по-голяма известност получава през XVIIIв., когато в него се провежда панаир. Преди 1878г. Търговище се нарича Ески Джумая. След Освобождението градът се развива като център на богата земеделска околност и се развиват кожарската и хранителна индустрия. След Втората световна война в Търговище са построени предприятия за акумулатори, машини за хранителната индустрия, пътни и строителни машини, шивашки изделия, мебели и дограма, тухли и цигли, храни и напитки. Днес с най-голям дял в индустриалното производство са ХВП /вина, ракии, консерви, месо и месни произведения, безалкохолни напитки/, електротехническата промишленост /акумулатори, хладилни инсталации/, мебелната промишленост, промишлеността за строителни материали /тухли и цигли/, машиностроенето /корабно оборудване/,

трикотажната и текстилна промишленост и др. Край Търговище има гражданско летище, което се използва епизодично. В града функционира филиал на ЮЗУ /Благоевградски университет/.

Втората по големина **община** в областта е **Поповската** /39700ж./. Стопанският ѝ облик се дава от машиностроенето, ХВП, текстилната и шивашка промишленост. Нейният център град **Попово** /19135ж./ е втори по големина град в областта. Неговото развитие се дължи на пускането в експлоатация на ж.п. линията София-Варна. До 1880г. селището има статут на “село” и е с едва 1100ж. От началото на ХХв. Попово получава административни функции като околийски център, което допринася за развитието му. Сега градът е с индустриален облик. В него функционират предприятия за корабно оборудване, ремонт на земеделски машини, тухли и цигли, текстил, олио, брашна и фуражни смеси. През последните 10 години населението му намалява с относително ниски темпове на фона на останалите градове в областта и региона. Това се дължи главно на стабилността в икономиката му.

Община Омуртаг /26950ж./ е третата по големина в областта. Стопанският ѝ облик се определя от машиностроенето, ХВП, текстилната промишленост. Центърът на общината град **Омуртаг** /8830ж./ е разположен в близост до първокласния път от София за Варна. До 1934г. селището се нарича Осман пазар. развитието му е с бързи темпове от началото на 60-те години когато са построени предприятия за ремонт на автобуси и камиони, за шивашки изделия и консерви.

Община Опака има население от 8400д., като само в административния ѝ център град **Опака** живеят 3400д. или 40% от жителите ѝ.

Община Антоново /8220ж./ е най-малката община в областта. Град **Антоново** /1968ж./ има аграрни функции и облик. Разположен е на първокласния път София-Варна и неговото разклонение за Попово.

IX. Проблеми и перспективи за развитие на региона.

Основните проблеми в развитието на Североизточния придунавски регион през

последните 10 години са свързани с намаляването на индустриалното и селскостопанско производство, поради преориентирането на външните пазари и стесняването на вътрешните пазари за продукцията им.

Важен проблем е и демографският /намаляването на населението в региона, поради изселванията към Турция и другите региони от страната/.

Все още не е решен и екологичният проблем на селищата край река Дунав /Русе, Силистра и др./, които се замърсяват от трансгранични замърсители /основно от Румъния/.

Важен проблем е и неразвитата енергетика в региона.

Като проблем, който се отразява негативно върху стопанското и демографско развитие на региона и страната, е липсата на транспортни връзки през река Дунав, които да облекчат потока през Русе.

Липсата на средства за земеделието и забавеният процес на връщане на земите са други важни проблеми за региона, тъй като земеделското производство спада значително във връзка с посочените причини.

Решаването на тези и редица други проблеми ще спомогне за стопанското развитие на региона и спирането на процеса на депопулация в много от неговите общини.